

## STOLICE NASZEJ OJCZYZNY. (zajęcia świetlicowe dla uczniów klas 1-4)

Stolicą kraju nazywamy miasto będące siedzibą najwyższych władz i urzędów. Dawniej mieszkał tam król, obecnie zaś prezydent. ZA PIERWSZĄ STOLICĘ POLSKI UZNAWANE JEST GNIEZNO, PÓŹNIEJ PRZEZ WIELE STULECI BYŁ NIA KRAKÓW, A OBECNIE JEST WARSZAWA.

*Proponujemy Wam zajęcia o tematyce związanej z Ojczyzną, prezentujące miasta-stolice naszego kraju. Przypomnicie sobie legendy związane z ich powstaniem. Zapoznacie się z ważnymi wydarzeniami historycznymi, które miały wpływ na dzieje całej Polski. Dowiedziecie się o największych zabytkach, wzbudzających zachwyt nie tylko wśród Polaków. Niektóre legendy pewnie już słyszeliście, może również czytaliście je sami. Pewne informacje historyczne także zapewne znacie. Warto jednak wszystko przypomnieć sobie ponownie, rozszerzyć i uporządkować posiadaną wiedzę, zwłaszcza, że obecny wymiar wolnego czasu temu sprzyja. Wiadomości są bardzo interesujące i obszerne - nie może być inaczej - skoro bogata jest nasza przeszłość. Zabytki i miejsca nawet te, które już kiedyś widzieliście, możecie odwiedzić jeszcze raz.*  
**TA PODRÓŻ - ZARÓWNO DO CZASÓW DAWNYCH, JAK I DO WSPÓŁCZESNYCH - BĘDZIE NIEZWYKŁA...**

### GNIEZNO- PIERWSZA STOLICA POLSKI

GNIEZNO to jedno z najważniejszych miast w naszym kraju. Znajduje się w województwie wielkopolskim, położone jest na siedmiu wzgórzach, otoczone jeziorami.

- „GNIEZNO”- widok na miasto z lotu ptaka  
<https://www.youtube.com/watch?v=MMmNnR-SXVg>

### LEGENDA O GNIEŹNIE

Nazwa miasta Gniezno pochodzi od słowa „gniazdo” oraz „gnieździć się” i związana jest z pewną legendą, którą już znacie, a opowiada o powstaniu państwa polskiego.

Według legendy Gniezno założył Lech, który pewnego dnia zobaczył rozległą dolinę. Było na niej dużo pagórków i wzgórz. Na jednym z nich rósł stary, potężny, samotny dąb. Lech zobaczył, że na nim biały orzeł miał swoje gniazdo. Lech

postanowił, że zbuduje tu miasto, które nazwie Gnieznem i za swój herb wybierze znak białego orła.

- „GNIAZDO BIAŁEGO ORŁA”- z cyklu „BAŚNIE POLSKIE”  
<https://www.youtube.com/watch?v=yMWBZkL1aa0>

## Z KART HISTORII

- ✓ Mieszko I zbudował w Gnieźnie kościół i zamek książęcy wraz z kaplicą. Dzięki tym budowlom miejsce to stało się **siedzibą pierwszych Piastów, a w późniejszych latach pierwszą stolicą Polski.**
- ✓ Tu pierwszy historyczny władca Polski **Mieszko I ochrzcił się w 966 roku** wprowadzając tym samym religię chrześcijańską na naszych ziemiach.
- ✓ Rok 1000 przyniósł dla Gniezna kolejne historyczne wydarzenie. Utworzona przez Mieszka I **świątynię wyniesiono do rangi katedry.**
- ✓ W Gnieźnie odbyła się **pierwsza koronacja króla Polski Bolesława Chrobrego** w 1025 roku.
- ✓ **Gniezno nazywane jest Miastem św. Wojciecha.** Wszystko dlatego, że ten biskup i męczennik odegrał dużą rolę podczas kształtowania się Państwa Polskiego. **Ten najświętniejszy w Polsce biskup stał się także patronem naszego kraju.**
- ✓ Miasto było stolicą Polski do 1038 roku.

## ZABYTKI GNIEZNA

Gniezno to miejsce, które przyciąga osoby chcące poznać dzieje powstania naszego kraju.

- ✓ Najważniejszym zabytkiem jest **Katedra Gnieźnieńska**. W jej podziemiach można zobaczyć m.in. najstarszy w Polsce napis nagrobkowy z około 1006 roku oraz fragmenty murów bazyliki Mieszka I.
- „**POMNIKI HISTORII- GNIEZNO**”  
<https://www.youtube.com/watch?v=C9Hnu409WPU>
- ✓ W katedrze gnieźnieńskiej znajduje się grób męczennika św. Wojciecha i słynne **Drzwi Gnieźnieńskie** przedstawiające sceny z jego życia.

- „LEGENDA O ŚW. WOJCIECHU Z DRZWI GNIEŹNIEŃSKICH”  
[https://www.youtube.com/watch?v=ToaRumKe\\_0A](https://www.youtube.com/watch?v=ToaRumKe_0A)
- „DRZWI GNIEŹNIEŃSKIE”- wyjątkowa animacja z wykorzystaniem współczesnych technik filmowych  
<https://www.youtube.com/watch?v=cs9X2RiKb2E>

**Inne ciekawe miejsca do zwiedzania to między innymi:**

- ✓ Kolegiata na Wzgórzu Lecha,
  - ✓ Kościół Wniebowzięcia NMP i św. Antoniego oraz Klasztor Franciszkanów,
  - ✓ Rezydencja Metropolitów Gnieźnieńskich i Prymasów Polski,
  - ✓ Rynek ze Starym Ratuszem.
- „GNIEZNO- NIE TYLKO KATEDRA!”  
<https://www.youtube.com/watch?v=2gc9uVktJGM>
  - ✓ W Gnieźnie znajdują się dwa ważne muzea- **Muzeum Początków Państwa Polskiego** i Muzeum Archidiecezjalne.
  - „MUZEUM POCZĄTKÓW PAŃSTWA POLSKIEGO W GNIEŹNIE”  
<https://www.youtube.com/watch?v=kpmogqKZl0>

## KRAKÓW- DRUGA STOLICA POLSKI

KRAKÓW należy do najstarszych i największych miast Polski. Położony jest w południowej Polsce, w województwie małopolskim, nad rzeką Wisłą.

- „KRAKÓW”- *widok na miasto z lotu ptaka*  
[https://www.youtube.com/watch?v=HLZGwl\\_1cRc](https://www.youtube.com/watch?v=HLZGwl_1cRc)

### LEGENDY KRAKOWSKIE

Z historią tego miasta wiąże się wiele legend.

Jedna z nich opowiada o tym, że **Kraków swoją nazwę wziął od imienia dobrego księcia Kraka**, który rządził w małym grodzie nad Wisłą.

Niestety, pewnego dnia pod wawelskim wzgórzem zamieszkał smok pożerający bydło, owce, a nawet ludzi. Nikomu nie udawało się go zabić. Bardzo to martwiło księcia. Na szczęście na wspaniały plan wpadł szewczyk Skuba. Podrzucił smokowi wypchanego siarką barana. Po zjedzeniu go smokowi zachciało się straszliwie pić. Pił długo, ale nie mógł ugasić pragnienia. Stawał się coraz grubszy i grubszy- aż pękł! Na pamiątkę tego wydarzenia przed Smoczą Jamą znajduje się zięjący

ogniem pomnik smoka.

Istnieje też inne zakończenie tej legendy. Według niej smoka zabił właśnie Krak po długiej walce.

Mieszkańcy grodu po śmierci mądrego księcia Kraka usypali mu kopiec z ziemi. Później powstały jeszcze inne kopce.

- „SMOK WAWELSKI”- z cyklu *BAŚNIE POLSKIE*  
[https://www.youtube.com/watch?v=FKfB\\_h7HqC8](https://www.youtube.com/watch?v=FKfB_h7HqC8)

Kolejna legenda opisuje inne wydarzenie z historii miasta, kiedy to Tatarzy napadli na Kraków.

W 1240 roku Tatarzy napadli na Kraków. Podobno strażnik z wieży Kościoła Mariackiego dostrzegł wrogów i zaczął grać sygnał alarmowy. Strzała tatarska ugodziła go w szyję i hejnał urwał się. Mieszkańcy jednak zostali ostrzeżeni i na pamiątkę tego wydarzenia grany do dzisiaj hejnał z wieży Mariackiej kończy się w tym samym miejscu. Ponadto o godzinie 12 w południe jest transmitowany przez radio i można go usłyszeć w całej Polsce.

- „PRZERWANY HEJNAŁ”- z cyklu *BAŚNIE POLSKIE*  
<https://www.youtube.com/watch?v=gq8HijEzB8A>

## Z KART HISTORII

- ✓ **W 1038 roku** dotychczasowa stolica- Gniezno zostaje spalone przez Czechów i **książę Kazimierz I Odnowiciel przenosi stolicę do Krakowa**. Wtedy na wzgórzu wawelskim powstają ważne obiekty: **katedra, siedziba biskupstwa oraz zamek królewski**.
- ✓ W XIII wieku Kraków został zniszczony w czasie **najazdu Tatarów**. Po nim zaczęto wznosić mury obronne wokół miasta.
- ✓ **Pierwszym koronowanym w katedrze na Wawelu** był król Władysław Łokietek, było to w 1320 roku.
- ✓ W 1364 roku król **Kazimierz III Wielki** założył w Krakowie pierwszą w Polsce wyższą uczelnię- **Akademię Krakowską** (obecnie Uniwersytet Jagielloński).
- ✓ W latach 1820-1830 zburzone zostają mury obronne miasta. Na ich miejscu powstały **planty**. Tak nazywa się pas zieleni wokół miasta. Planty krakowskie mają długość ok. 4 km i należą do największych w Europie.
- ✓ W 1596 roku siedziba królewska zostaje przeniesiona do Warszawy. Kraków przestaje być stolicą.

## ZABYTKI KRAKOWA

Liczba oraz różnorodność zabytków tego miasta zaskakuje i zachwyca.

Należą do nich między innymi:

- ✓ Kościół Mariacki w Krakowie to jeden z najbardziej rozpoznawalnych kościołów w Polsce. We wnętrzu znajduje się wspaniały ołtarz dzieła Wita Stwosza.
  - ✓ Sukiennice w Krakowie w przeszłości i obecnie spełniają funkcje handlowe- znajdują się tutaj stragany.
  - ✓ Zamek Królewski na Wawelu leży na Wzgórzu Wawelskim przy lewym brzegu Wisły. Ta siedziba wielu władców znalazł się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO.
  - ✓ Katedra na Wawelu to najważniejszy kościół w Krakowie, miejsce pochówku wielu królów Polski, biskupów oraz znanych i wybitnych osób.
  - ✓ Muzeum Czartoryskich jedno z najstarszych muzeów w Polsce. Można tu zobaczyć m.in. dzieła Leonarda da Vinci (słynna Dama z gronostajem).
  - ✓ Barbakan zwany też potocznie Rondlem to potężna budowla, o niezwykle oryginalnej konstrukcji.
  - ✓ Kazimierz jedno z najczęściej odwiedzanych miejsc w Krakowie. Zwiedzimy tu zabytkowe synagogi oraz kościoły.
- 
- „POMNIKI HISTORII- KRAKÓW”  
<https://www.youtube.com/watch?v=NaSvze0MAf8>
  - „ZABYTKI KRAKOWA”- prezentacja multimedialna  
<https://www.edukator.pl/zabytki-krakowa,presentation,6f866865266069609f188854c031e387b0f59a7c.html>
  - „ZAMEK KRÓLEWSKI NA WAWELU”- zwiedzanie wirtualne  
<https://wawel.krakow.pl/zostanwdomu>

## WARSZAWA- OBECNA STOLICA POLSKI

WARSZAWA jest największym miastem w Polsce. Położona jest nad rzeką Wisłą, w województwie mazowieckim.

Miasto to jest siedzibą najważniejszych dla państwa instytucji takich jak Sejm i Senat oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W Warszawie urzęduje premier i polski rząd. Znajdują się tutaj ambasady i przedstawicielstwa różnych państw.

- „SEN O WARSZAWIE”- widok na miasto z lotu ptaka  
<https://www.youtube.com/watch?v=7pR8jJwjXo4>
- „NIEZWYKŁA PODRÓŻ DO WARSZAWY” - atrakcje i ciekawostki stolicy  
<https://www.youtube.com/watch?v=QzY194FEjjc>

## LEGENDY O WARSZAWIE

Nazwa miasta wiąże się z legendami.

Jedna z nich opowiada, że dawno, dawno temu łowiąc ryby w Wiśle, pewien rybak usłyszał piękny śpiew. Kiedy Wars podплыł bliżej zobaczył syrenę, pół-kobietę, pół-rybę. Chciał się do niej zbliżyć, ale wzburzone nagle fale starały się mu przeszkodzić. Mimo to wyłowił ją z wody. Wtedy syrena przemieniła się w piękną dziewczynę i zdradziła swoje imię - Sawa. Dziewczyna została z Warsem i w tym miejscu założyli osadę o nazwie Warsawa. Z czasem nazwa ta zmieniła się na Warszawę.

- „WARS I SAWA”- legenda o powstaniu Warszawy  
<https://www.youtube.com/watch?v=2X9THxfuGRs>

Legend o Warszawie jest kilka. Przypomnicie sobie jeszcze jedną. Dawno, dawno temu w piwnicach jednej z kamienic przy ulicy Krzywe Koło mieszkał straszliwy stwór zwany Bazyliszkiem. Był to ogromny zwierz, ze skrzydłami jak nietoperz i krokodylim ogonem. Ciało miał pokryte łuską, a łapy zakończone ostrymi pazurami. Jednak najgorsze było jego spojrzenie - na kogo skierował swój wzrok, ten zamieniał się w kamień.

- „BAZYLISZEK”- z cyklu „BAŚNIE POLSKIE”  
[https://www.youtube.com/watch?v=st4ubUDr\\_mw](https://www.youtube.com/watch?v=st4ubUDr_mw)

## Z KART HISTORII

- ✓ **W roku 1596 król Zygmunt III Waza** przeniósł stolicę Polski z Krakowa **do Warszawy**. Główną przyczyną zmiany był pożar na Wawelu.
- ✓ W wieku XVII miasto niemal całkowicie zostało zniszczone **przez Szwedów**.
- ✓ Czasy panowania **Jana III Sobieskiego** to odbudowa Warszawy. Król wznosi m.in. pałac w Wilanowie.
- ✓ W latach 1816-1818 założony został **Uniwersytet Warszawski**.
- ✓ **W latach międzywojennych** Warszawa rozbudowywała się, rozwijała się oświata, powstawały nowe uczelnie.
- ✓ Podczas **II wojny światowej** wybuchło **powstanie warszawskie**. Po jego stłumieniu Niemcy postanowili zburzyć miasto.
- ✓ **Po wojnie** przystąpiono do **odbudowy stolicy**. Zrekonstruowano (odtworzono na podstawie zachowanych fragmentów, zdjęć, dokumentów) większość zabytków (m.in. Stare Miasto, zamek królewski, Krakowskie Przedmieście). Wybudowano nowe osiedla.

- ✓ O wojnie przypominają **pomniki, poświęcone obrońcom stolicy**. Są to : Grób Nieznanego Żołnierza, Pomnik Małego Powstańca, Bohaterów Getta, Bohaterów Warszawy 1939-1945 Nike i inne.

## ZABYTKI WARSZAWY

Zabytki Warszawy to najciekawsze atrakcje stolicy Polski.

Należą do nich między innymi:

- ✓ Stare Miasto w Warszawie- spacerując po Placu Zamkowym zobaczysz Kolumnę Zygmunta oraz przepiękny Zamek Królewski. Warty zobaczenia jest również pomnik Warszawskiej Syrenki.
  - ✓ Zamek Królewski- to historyczne miejsce, siedziba dworu królewskiego.
  - ✓ Pałac Kultury i Nauki- jest najwyższym budynkiem nie tylko w Warszawie, ale w całej Polsce.
  - ✓ Pałac w Wilanowie- perła polskiej pałacowej architektury.
  - ✓ Łazienki Królewskie- zobaczymy tutaj: Pałac na Wyspie, Świątynię Egipską, Świątynię Diany, Ermitaż, Nową Pomarańczarnię, Wodozbiór, Starą i Nową Kordegardę.
  - ✓ Belweder-znajduje się w Łazienkach Królewskich, przy Trakcie Królewskim, wybudowany w stylu klasycystycznym.
  - ✓ Pałac Prezydencki- jest najwspanialszym gmachem przy Krakowskim Przedmieściu i jednocześnie największym z warszawskich pałaców.
  - ✓ Archikatedra św. Jana Chrzciciela- jedno z najważniejszych miejsc kultury i tradycji narodowej Polski. W katedrze pochowano wielu wybitnych Polaków.
  - ✓ Muzeum Narodowe- największe muzeum w Warszawie posiada zbiory sztuki starożytnej - egipskiej, greckiej, rzymskiej, malarstwa polskiego i obcego oraz zbiory numizmatyczne i rzemiosła artystycznego.
  - ✓ Cmentarz Powązkowski- jest jedną z najstarszych zabytkowych nekropolii stolicy.
  - ✓ Zamek Ujazdowski- jest siedzibą Centrum Sztuki Współczesnej.
  - ✓ Grób Nieznanego Żołnierza- grób znajdujący się na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego, czci pamięć poległych w walce o niepodległość.
- 
- „ZOSTAŃ W DOMU- ZWIEDZAJ STOLICĘ ONLINE”  
<https://warsawtour.pl/zostan-w-domu-zwiedzaj-warszawe-online/>
  - „POZNAJ ZABYTKI WARSZAWY I NAJCIEKAWSZE MIEJSCA W MIEŚCIE”  
<http://otowarszawa.pl/zabytki>

- „WARSZAWA- CO WARTO ZOBACZYĆ?”

<https://www.radiozet.pl/Podroze/Warszawa-atrakcje-i-zabytki.-TOP-10-miejsc-ktore-warto-zobaczyc>

## SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ!

Zapraszamy i zachęcamy Was do rozwiązywania proponowanych quizów. Ich tematyka związana jest z Polską oraz jej stolicami. Są pytania łatwe i trudne, ale wszystkie powinny w ciekawy sposób utrwalić waszą wiedzę. **Możecie do wspólnej zabawy zaprosić kogoś z domowników.**

- Quizy sprawdzające wiedzę o Polsce  
<https://czasdzieci.pl/quizy/quiz,1886e8-polska.html>  
<http://www.gralandia.pl/quiz-25.html>
- Quiz- Czy odgadniesz polskie miasto po jednym słowie?  
<https://www.quizowa.pl/quiz/czy-odgadniesz-polskie-miasto-po-jednym-slowie>
- Quiz obrazkowy- Warszawa czy Kraków- rozpoznasz gdzie zrobiono te zdjęcia?  
<https://www.quizowa.pl/quiz/warszawa-czy-krakow-rozpoznasz-gdzie-zrobiono-te-zdjecia>
- Quiz obrazkowy- słynne polskie miasta  
[https://czasdzieci.pl/quizy/quiz,46505b-slynnne\\_polskie\\_miasta.html](https://czasdzieci.pl/quizy/quiz,46505b-slynnne_polskie_miasta.html)
- Quiz- Sprawdź, ile wiesz o Krakowie  
<https://www.quizowa.pl/quiz/quiz-o-krakowie-sprawdz-ile-wiesz>
- Quiz- Sprawdź, ile wiesz o Warszawie  
<https://www.quizowa.pl/quiz/quiz-o-warszawie-sprawdz-ile-wiesz>

## EDUKACYJNE KOLOROWANKI

Proponujemy Wam kilka edukacyjnych malowanek. Możecie przy nich popracować, wypocząć, a przy okazji nieco pouczyć się historii przez tego rodzaju zabawę..

Zapraszamy!

- Legenda o Lechu i orle białym

<https://mala275.blogspot.com/2016/12/legenda-o-lechu-i-orle-biaym.html>

- Lech, Czech i Rus - kolorowanka dodruku

<http://www.polskalitera.com/gallery/kolorowanka%20-%20legendy%20polskie%202.pdf>



- Herb Krakowa - kolorowanka do druku i on-line

<https://miastodzieci.pl/kolorowanki/herb-krakowa-kolorowanka/>

Herb Krakowa - wzór

<https://heraldicall.com/herb/herb-krakowa/>

- Smok wawelski

<https://miastodzieci.pl/kolorowanki/o-smoku-wawelskim/>

- Herb Warszawy - kolorowanka do druku i on-line

<https://miastodzieci.pl/kolorowanki/herb-warszawy/>

Herb Warszawy - wzór

<https://heraldicall.com/herb/herb-warszawy/>

- Wars i Sawa

<https://miastodzieci.pl/kolorowanki/wars-i-sawa/>

**Pozdrawiamy -**

**nauczyciele świetlicy: Joanna Jarząbek i Renata Podstawka**